

דו"ח מסכם

מוקד Sea Watch
סיכום שנת 2017

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

דגים באחריות
הרפורמה להצלת הים התיכון

SEA WATCH
מדווחים מהמים

כתיבה: מוקד SeaWatch
היגוי ועריכה: אלון רוטשילד
צילום תמונת שער: חגי נתיב

תוכן עניינים

3	תקציר מנהלים
5	SeaWatch במספרים
7	פירוט ונתונים לפי קטגוריות
8	דיג לא חוקי
11	דיג מינים מוגנים
13	דיג בשמורה
15	רשתות רפאים ופסולת ימית
16	מינים פולשים
17	צבי-ים
18	זיהום ים
19	מודעות ציבורית
20	חקרי מקרה
22	מסקנות ולקחים

תקציר מנהלים

Sea Watch הוא מוקד מבוסס אפליקציה סלולרית לטיפול בדיווחי ציבור אודות מפגעים בים התיכון. המוקד חותר לייעל ולהעצים את אכיפת החוק ומניעת מפגעים בים התיכון, על ידי הגברת מודעות הציבור ומקבלי ההחלטות לאתגרי השימור בים. המוקד פועל בשת"פ עם גורמי האכיפה ומספק ראיות מבוססות ואיכותיות על מפגעים כמו עבירות דיג, זיהום, רשתות רפאים ופגיעה בחיות מוגנות בזמן אמת. מאז השקתה באוקטובר 2015 הורידו את האפליקציה 6,700 איש, מתוכם 1400 איש בשנת 2017. בשנת 2017 נתקבלו 325 דיווחים באפליקציית Sea Watch, מתוכם קרוב לחצי היו דיווחים איכותיים. דו"ח זה מסכם את כלל הדיווחים על מפגעים ימיים שהתקבלו במוקד בשנת 2017.

דיג לא חוקי

למעלה ממחצית מהדיווחים היו בנושא דיג לא חוקי - עבירה על תקנות הדיג. 2017 היא השנה הראשונה בה נכנסו לתוקף תקנות הדיג החדשות, אשר לראשונה התוו כללים לניהול של הדיג בישראל לפי עונות, אזורים ושיטות. בשנת 2017 אכיפת עבירות על פקודת הדיג ותקנות הדיג הייתה עדיין באחריות משרד החקלאות - יחידת הפיצו"ח. האכיפה בכל ימי השנה הינה חשובה אך בתקופת הרבייה קריטית שכן כל שיקום הדגה נבנה על השמירה בתקופה זו. למרות איסור הדיג בעונת הרבייה, נמשכה פעילות דיג שוטפת בכל הארץ, בעיקר בתחום הדיג המסחרי. פעולות האכיפה המעטות שנעשו לא השיגו את אפקט ההרתעה הנדרש. בשילוב עם החלטת קיצור עונת הרבייה ב- 14 יום בעקבות לחץ הדייגים, התוצאה בשטח היא שהשבתת הדיג בעונת הרבייה בעצם לא התקיימה השנה, ולא הניבה תוצאות של שיקום הדגה והתחדשות שלל הדיג.

עפ"י יחידת הפיצוח בשנת 2017 הועברו 160 תלונות בגין עבירות דיג לטיפול היחידה. היחידה ביצעה 137 ביקורות פתע יזומות עפ"י מודיעין וביקורות, בעקבות דיווחים במוקד על חנויות לממכר דגים, סירות מכמורת, מעגנות ושווקים. נפתחו 37 חקירות בלבד, מתוכן ניתנו 2 קנסות בלבד.

למרות מגמת שיפור לקראת סוף השנה, ולמעט מספר מקרי הצלחה נקודתיים ומבורכים, המענה של יחידת הפיצו"ח לדיווחים על עבירות דיג היה, ככלל, לא אפקטיבי. חמור מכך, **הטיפול בהכנת תיקים משפטיים, ותרגום האכיפה והדיווחים לקנס או להרשעה משפטית - הוא טיפול לא נחוש ולא מהיר, ולכן לא הושגה הרתעה מספקת נגד עברייני הדיג. חשוב לציין כי גם במקרים בהם סיפק מוקד sea watch למשרד החקלאות תיעוד מפורט ואיכותי של עבירות - טרם הוגשו תיקים לבית המשפט וטרם הושגו הרשעות בעבירות מעונת הרבייה - יותר מחצי שנה לאחר מועד העבירה!**

שנת 2018 צפויה להיות שנת מפנה: בעקבות פעילות מתמשכת של פרויקט "דגים באחריות" הוחלט על העברת אחריות האכיפה הימית על עבירות הדיג לרשות הטבע והגנים, החל משנת 2018. לצורך כך מגייסת הרט"ג בימים אלה כח אדם ייעודי לטובת המהלך. אנו מצפים ומאמינים כי העברת אכיפת הדיג לרט"ג תחולל מפנה אמיתי בים, ותממש את הבשורה של תקנות הדיג החדשות, שלא באה לידי ביטוי מספק בשטח עד כה. עם זאת, הטיפול בתביעה המשפטית של תיקי החקירה נשאר באחריות משרד החקלאות. המוקד ימשיך ויעקב אחרי מימוש התלונות ותיקי החקירה לכדי הרשעות של עברייני דיג.

רשתות רפאים ומינים מוגנים

בשנת 2017 סולקו מהים, בעקבות דיווחי ציבור, 7 רשתות רפאים. במהלך המבצעים לסילוקם, שבוצעו בשיתוף רשות הטבע והגנים, שוחררו 15 בעלי חיים מוגנים מהרשתות - בעודם בחיים, לרבות 10 סרטנים נדירים מהמין כפן גושמני. מבצעים אלה גם העלו את מודעות חובבי הים לבעיית רשתות הרפאים, שהתבטאו בפעולות יזומות מטעם הציבור להסרת רשתות רפאים בים.

דיג בשמורה

בשנת 2017 דווחו 25 אירועי דיג בשמורות ימיות.

עד כה לא התקבל מרט"ג עדכון על סטטוס הטיפול בדיווחים על דיג בשמורות. השמורות הימיות בישראל הן כיום קטנות ומצומצמות, ולכן חשוב לייעל את האכיפה בהן ולשפר את ממשק העבודה בין מוקד sea watch לבין פקחי רט"ג, ובמקביל לקדם בדחיפות את תכנית הרחבת השמורות הימיות של רשות הטבע והגנים.

צבים

קטגוריית דיווח צבי ים הינה הקטגוריה אשר מקבלת את המענה והזמינות הגבוהים ביותר מטעם הרשויות. בשנת 2017 דווחו למוקד כ- 73 אירועים בגין צבי ים:

ב-6 מקרים דווחו סימנים טריים של הטלה בחוף, 18 דיווחים על צבים פצועים, 49 דיווחים על צבי ים מתים. במקרים בהם נמצאו ביצים בקווי ההטלה הביצים הועברו למדגרה מוגנת של רשות הטבע והגנים. עד כה לא התקבל מהמרכז הארצי להצלת צבי ים עדכון על סטטוס הטיפול בגין הצבים הפצועים.

זיהום ים

האיסור בזיהום ים מעוגן בחוקים רבים, הנבדלים במקור הזיהום (דוגמת מקור יבשתי או השלכה מכלי שיט) וגורם הזיהום (דוגמת זיהום בשמן או הטלת שפכים ופסולת). כמו כן, חתומה מדינת ישראל על אמנות בינלאומיות רבות, על פיהן היא מחויבת לתקן בינלאומי של אכיפה וטיפול בזיהום ים. נושאים אלו הינם באחריות היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית במשרד להגנת הסביבה.

במהלך 2017 דווחו כ-15 דיווחים בגין זיהום ים: 10 דיווחים בגין שפכי ביוב ו-5 בגין דלק. עד כה לא התקבל מהמשרד להגנת הסביבה עדכון על סטטוס הטיפול בדיווחים על זיהום ים.

מינים פולשים

במהלך שנת 2017 התקבלו במוקד 8 דיווחים בגין מינים פולשים. דיווחים אלה הועברו לרשות הטבע והגנים ולחוקרים העוסקים בפלישות ימיות במחלקה לזואולוגיה באוניברסיטת תל אביב. האירועים תועדו להמשך מעקב. במסגרת דיווחים אלה, דווח במוקד על תיעוד ראשון של המין הפולש קופסינון נקוד (*Ostracion cubicus*), שנצפה לראשונה בים התיכון בחופי הארץ.

מודעות הציבור:

למרות שמוקד sea watch פועל מזה שנתיים, חלק מחובבי הים עדיין אינו מודע לפעילותו. בשנת 2018 נחתור להטמעת האפליקציה בקרב קהלי יעד משמעותיים כמו מועדוני צלילה, ספורט ימי ובתי ספר למקצועות הים.

עם הפנים קדימה:

בשנת 2018 המוקד ילווה את העברת האכיפה על הדיג לרשות הטבע והגנים, ויסייע בעזרת דיווחי הציבור במודיעין איכותי בזמן אמת. המוקד ימשיך לעקוב אחר תרגום הדיווחים ותיקי החקירה לכדי הרשעה וקנסות על ידי המחלקה המשפטית של משרד החקלאות, שניהול תיק התביעה נשאר באחריותה. בנוסף, פרויקט דגים באחריות ימשיך לקדם את תיקוני החקיקה הנדרשים לצרכי ייעול האכיפה, כולל הטמעה של מערכות איכון לווייניות לאיתור המיקום של ספינות מכמורת, ולקידום ההכרזה על מינים בסכנת הכחדה כערכי טבע מוגנים.

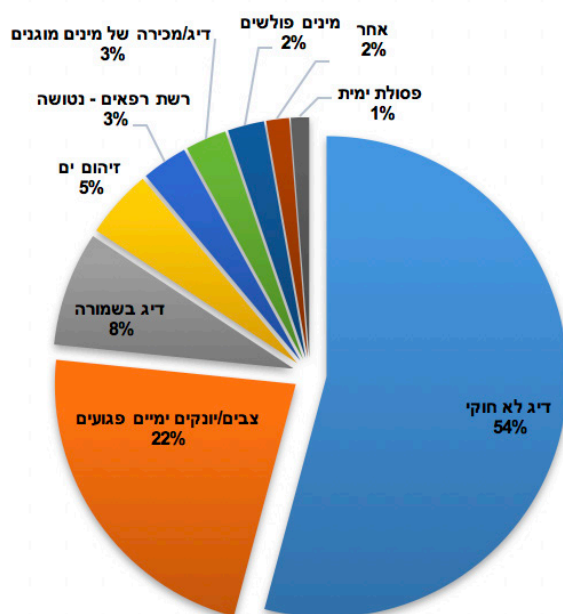

Sea watch במספרים

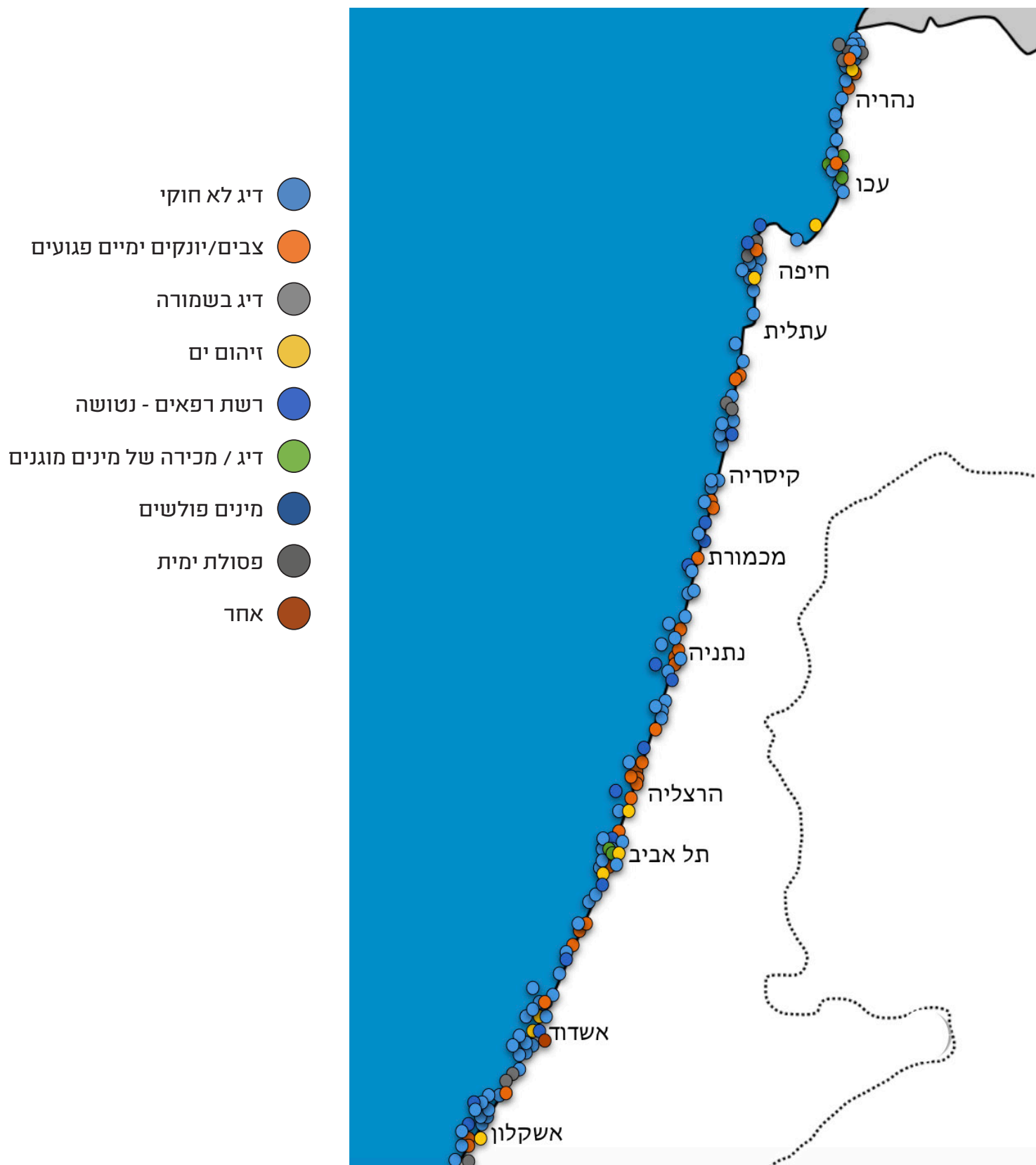
אירועי דיג בשמורות ימיות	25	איש הורידו את האפליקציה מיום השקתה	6,682
רשתות רפאים הוסרו	7	איש הורידו את האפליקציה בשנת 2017	1,353
סרטנים מהמין כפן גושמני שוחררו	10	דיווחים למוקד בשנת 2017, 45% מתוכם איכותיים	325
דיווחי מינים פולשים	8	דיווחי דייג לא חוקי	176
מין פולש הדווח לראשונה מים תיכון	1	עלייה של 40% בכמות דיווחים בתקופת רבייה	40%
דיווחים על צבים פצועים	18	חקירות	37

עיקרי ממצאים

חלוקת דיווחים 2017

ריכוז דיווחי Sea watch בשנת 2017

פירוט ונתונים לפי קטגוריות דיווח

דיג לא חוקי

דייג לא חוקי הינה הקטגוריה המדווחת ביותר בשנת 2017.

דייג בתקופת רבייה הינה הקטגוריה בה מתקבל מרבית הדיווח האיכותי, אך עם זאת רק 2 מקרים מכלל הדיווחים האיכותיים שהועברו ליחידת הפיצו"ח הסתיימו עד כה בענישה (קנסות). ממשיך הדיג בארץ מנוהל על ידי אגף הדיג במשרד החקלאות, מתוקף פקודת הדיג, 1937 השנה נכנסו לתוקפן תקנות חדשות שעיקריהן:

איסור דיג בתקופת הרבייה

בתקופת הרבייה למשך 45 יום, לא ידוג אדם דגים בים התיכון בתקופת הרבייה, למעט בדיג מכמורת ודיג בחכה מהחוף (משנת 2020 איסור הדיג יעמוד על 60 עד 90 יום).

איסור דיג בתקופת הגיוס במכמורת

בתקופה הגיוס למשך 60 יום, לא ידוג אדם בדיג מכמורת בים התיכון (משנת 2020 תעמוד תקופת האיסור על 90 יום).

זוהי השנה הראשונה בה נכנסה לתוקף תקנה זו, וניתן להצביע על כשלים רבים באכיפת האיסור:

1. לא התבצעה על ידי משרד החקלאות הסברה מקיפה לפני כניסת איסור הדיג בעונת הרבייה בתקשורת, ברשת החברתית ובשטח. אי בהירות (לכאורה) לגבי הפעילות המותרת והאסורה בעונת הרבייה שהתבטאה בשאלות רבות של דייגים ספורטיביים שפנו למוקד בבקשת מידע בנושא, מעידה על כשלי הסברה של אגף הדיג.
2. חוסר בצוות ובסירות זמינות לצורך פיקוח הוא אחד הגורמים העיקריים להיעדר אכיפה בתחום הדיג. בנוסף, העדר נוכחות של פקחי יחידת הפיצוח בנמלים ובמעגנות מאפשרת לפעילות הדיג להתרחש כרגיל באור יום ובאין מפריע בעונת הרבייה.

היעדר האכיפה בפועל הובילו לפגיעה במערכת האקולוגית בים: דיג יתר של מינים בסכנת הכחדה (בפרט דקרים), דיג של מינים מוגנים ומינים מתחת לגודל מינימום (שטרם התרבו) ולכן פגיעה בהתחדשות הדגה. במהלך 2017 נשלחו 176 דיווחי דיג לא חוקי באמצעות מוקד Sea Watch אל מוקד הפיצו"ח. יחידת הפיצו"ח עדכנה כי בשנת 2017 בוצעו 137 ביקורות בשטח וכי רק 35 אירועים נחקרו.

לקראת סוף שנת 2017 חל שיפור בהיענות יחידת הפיצו"ח לדיווחים, בעקבות דיווחים איכותיים ורצון לפעילות יזומה. במסגרת זו, התבצעו בדיקות במספר חנויות לממכר דגים, שווקים, נמלים ומעגנות בחיפוש אחר שלל דיג לא חוקי, מינים מוגנים ומכירת מיני דגים מתחת לגדלי המינימום המותרים בחוק.

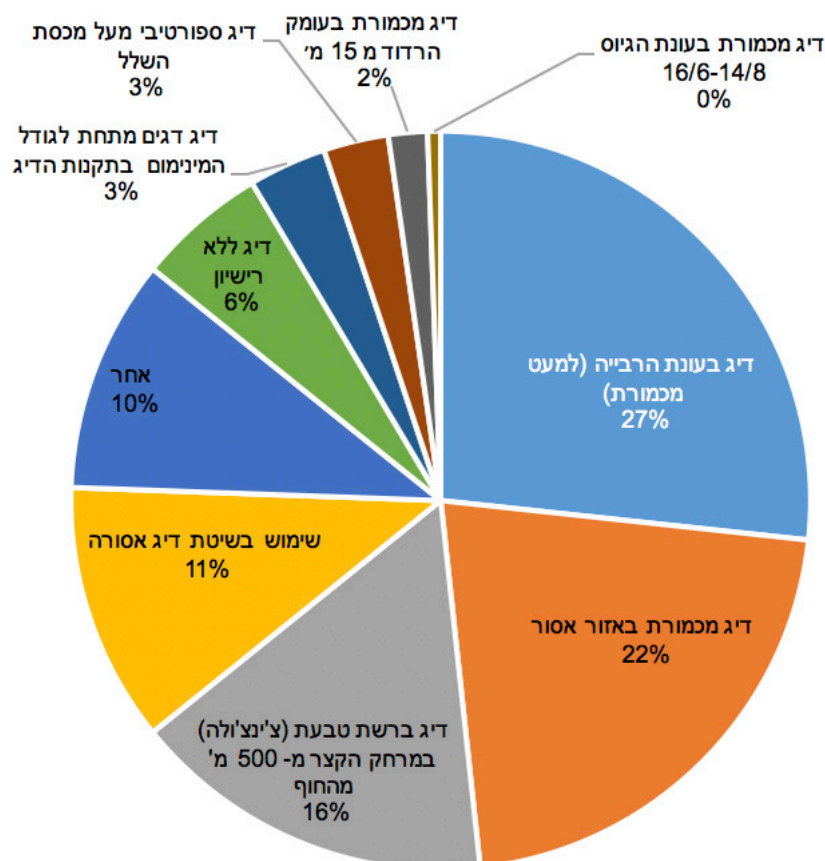

יחידת הפיצו"ח בפעילות שטח יזומה | צילום: משרד החקלאות והחברה להגנת הטבע

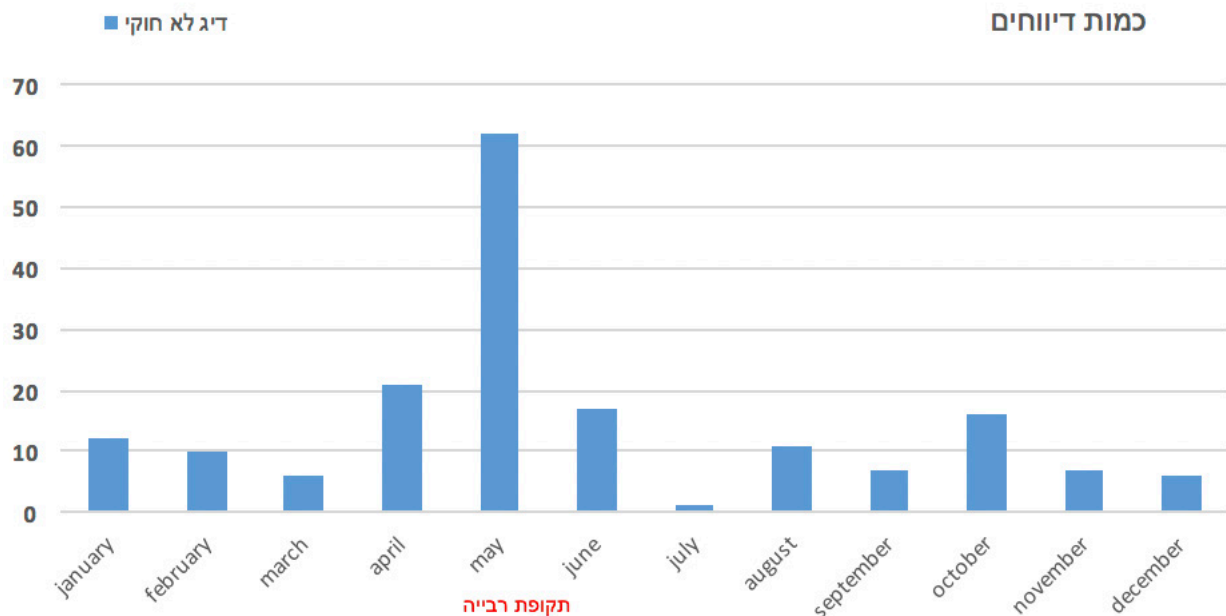
האירועים המדווחים ביותר בקטגוריית דייג לא חוקי הינם:

- דיג בעונת הרבייה (למעט מכמורת)
- דיג מכמורת באזור אסור
- דיג ברשת טבעת (צ'נצ'ולה) במרחק הקצר מ- 500 מ' מהחוף
- שימוש בשיטת דיג אסורה

סטטוס טיפול בקטגוריית דיג לא חוקי על ידי משרד החקלאות:

קטגוריה	סטטוס טיפול ע"י משרד החקלאות	דיווחי איכות
דיג בעונת הרבייה (למעט מכמורת)	בחינה ראיתית	6
	בחקירה	9
	הוטל קנס 750 ש"ח	1
	הוטל קנס מנהלי 1000 ש"ח	1
	לא נפתחה תלונה במוקד היחידה	6
	תלונה סגורה	14
דיג מכמורת בעומק הרדוד מ- 30 מ'	תלונה סגורה - אין צוות פנוי	2
	תלונה סגורה - לא היה מענה מהמדווח	1
דיג ספורטיבי מעל מכסת השלל	לא נפתחה תלונה במוקד היחידה	1
דיג ללא רישיון	לא נפתחה תלונה במוקד היחידה	1
סה"כ דיווחים איכותיים		42

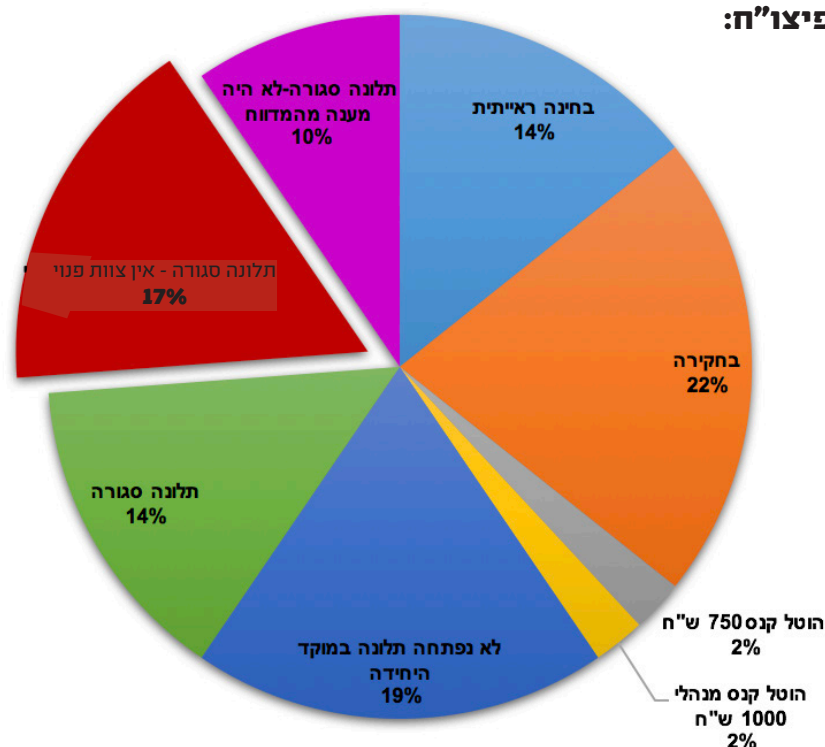

ללא השלמת הטיפול המשפטי בתלונות ותיקי חקירה, לא ניתן להשיג הרתעה, ציות לחוקי הדיג ואישוש הדגה שהיא משאב ציבורי השייך לכלל האזרחים.

מתוך 42 דיווחי איכות, דיווחים בהם היה מספיק חומר ראיתי לפתיחת חקירה שהועברו אל היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות של משרד החקלאות, רק ב-2 מקרים הוטלו קנסות. ב-17% מן המקרים התלונה נסגרה בשל חוסר יכולתה של יחידת הפיצו"ח לטפל.

עוד חשוב לציין כי קשה מאוד לבצע אכיפה על דיג מכמורת באזור אסור, בגלל הקושי להוכיח את מיקום המכמורת בים. הפתרון המקובל בעולם הוא חיוב ספינות המכמורת בהתקנת מערכת איכון לוויני, המדווחת אוטומטית ובאופן רציף על מיקום הספינה למוקד האכיפה. על משרד החקלאות לפעול בדחיפות לעדכון תקנות הדיג והטמעת החובה להתקנת מערכת VMS בספינות המכמורת.

חלוקת טיפול יחידת פיצו"ח:

אכיפת דגים מתחת לגודל מינימום:

החל מרבעון 3 2017 החל המוקד לבצע גם פעילות לאיסוף מודיעין באופן יזום בעקבות דיווחים שהתקבלו מהציבור בתחומי הדיג הבלתי חוקי ומכירת מיני דגים מתחת לגודל מינימום. במסגרת פעילות זו הועבר לידי יחידת החקירות והמודיעין (פיצו"ח) תיעוד המראה מכירת מיני דגים מתחת לגודל מינימום המוגדר בחוק במספר חנויות לממכר דגים במרכז הארץ. בעקבות פעילות ראשונה מסוג זה נפתחה חקירה כנגד 3 חנויות ונגד שני דייגים ספורטיביים. החקירות נמצאות בבחינה ראייתית.

לפי התקנה 6.א: לא ידוג אדם, לא ימכור ולא יחזיק ברשותו כל דג מן המינים המפורטים בתוספת הראשונה, שגדלו קטן מן הגודל שצויין בה, הנמדד מקצה פיהו של הדג ועד קצה זנבו כשהדג מונח בשכיבה.

דג ממין דקרנית אדומה באורך 23 ס"מ
גודל המינימום המותר: 40 ס"מ

דג ממין פלמידה לבנה באורך 24 ס"מ
גודל המינימום המותר: 30 ס"מ

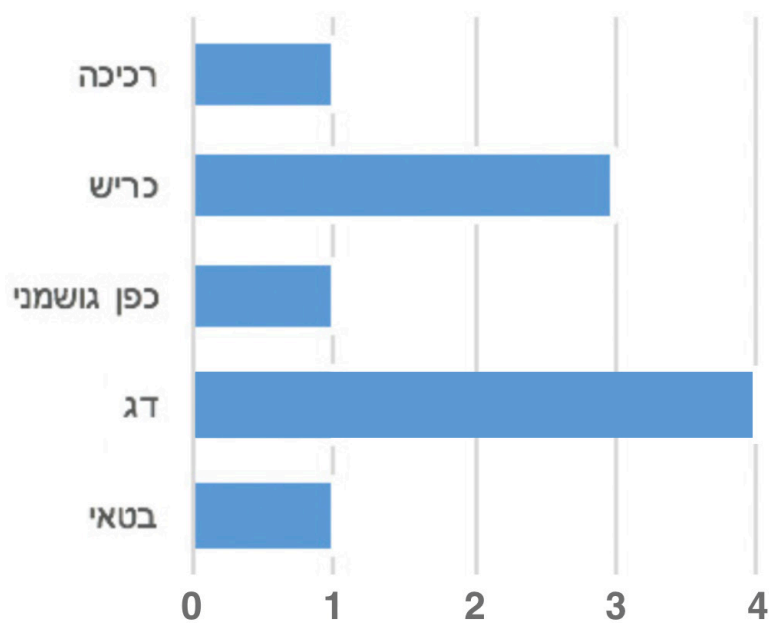
דג ממין מליטה באורכים 14-16 ס"מ
גודל המינימום המותר: 20 ס"מ

דיג מינים מוגנים

מינים מוגנים מוגדרים כמוגנים על פי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998. החוק קובע כי לא יפגע אדם בערך טבע מוגן או ימכור אותו, אלא בהיתר. אכיפת החוק היא באחריות רשות הטבע והגנים.

מתוך 9 דיווחים אשר הועברו לרש"ג בשנת 2017, ב- 5 מקרים נפתחה חקירה. 2 דיווחים בגין מכירת גיטרנים, 2 דיווחים בנושא דייג כרישים, דיווח 1 בנושא מכירת כפן גושמני. נכון לחודש דצמבר 2017 לא עודכן המוקד על חקירות אשר הבשילו לידי הרשעה.

דיווחים לפי זן:

צילום שצורף לדיווח באפליקציה בגין דייג מין מוגן - כריש סנפירתן | נובמבר 2017

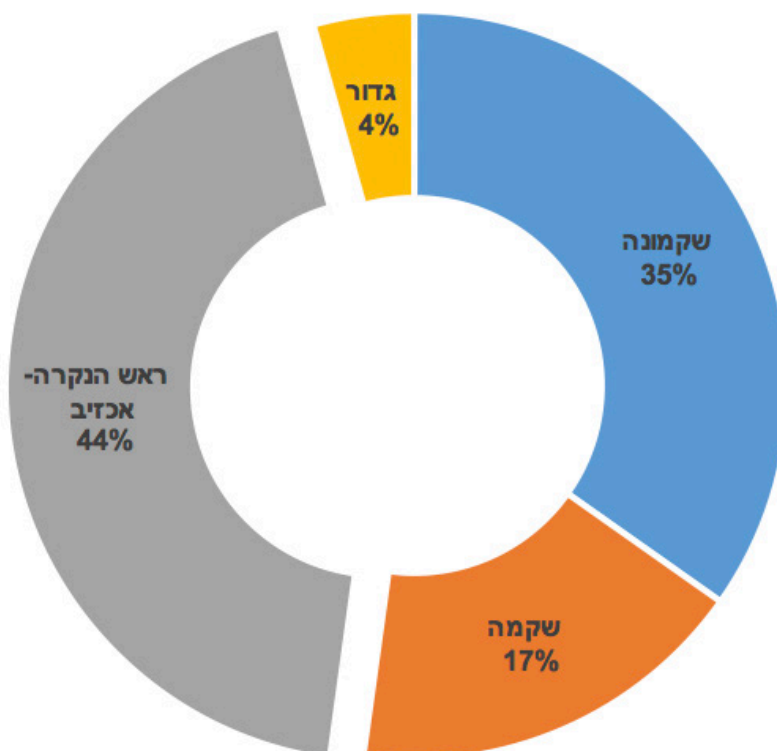
דיג בשמורה

שמורות טבע מוגנות על פי חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998. ניהול שמורות הטבע, הממשק האקולוגי, ממשק המבקרים ואכיפת תקנון השמורות באחריות רשות הטבע והגנים.

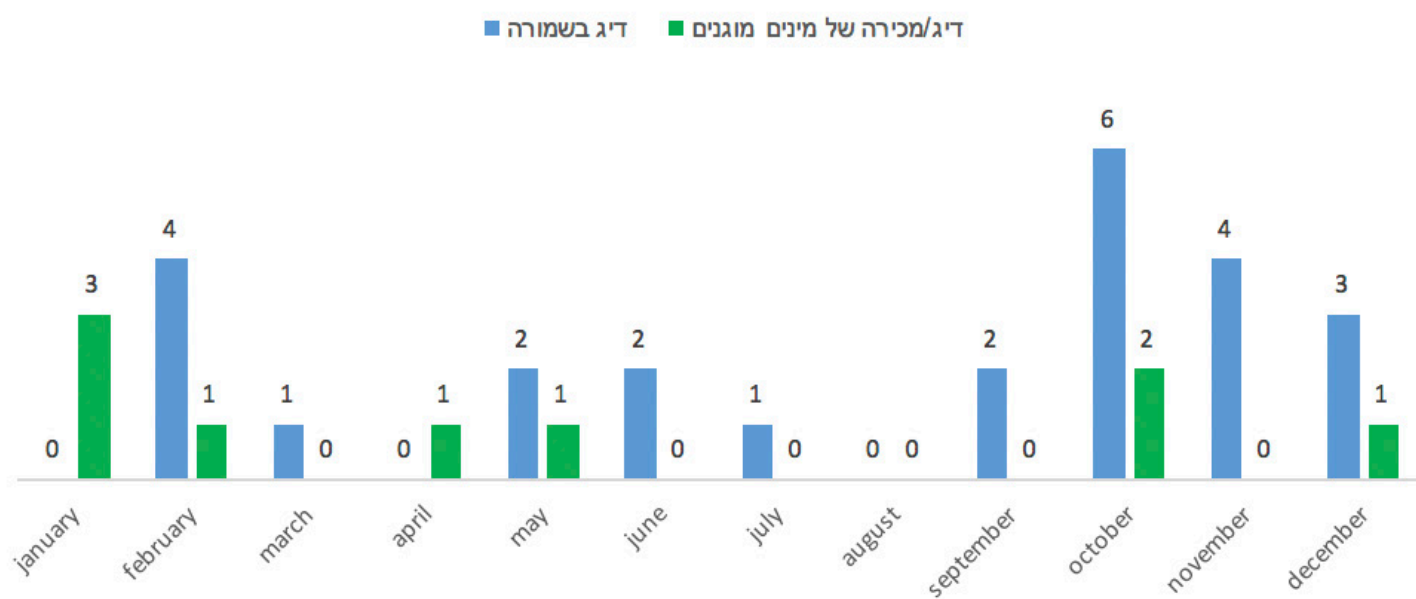
מחקרים רבים מהעולם מצביעים על חשיבותן של שמורות ימיות לצורך שימור תפקודם האקולוגי התקין של בתי הגידול בשמורה. הגנה ואכיפה יעילה בשמורה מביאה תוך שנים ספורות להתאוששות ניכרת של הדגה בתוך השמורה ואפילו באזורים הסמוכים לה. לדוגמא: סקר רשות הטבע והגנים בשמורת ראש הנקרה ומחוצה לה מראה, כי מרבית הדגים המסחריים משגשגים בשמורה בהשוואה לדלילותם באתרים שאינם מוגנים. חשוב לציין כי כיום השמורות הימיות המוכרזות בישראל הן קטנטנות ולכן פחות אפקטיביות, ואנו קוראים לממשלה לקדם בדחיפות את תכנית הרחבת השמורות הימיות של רשות הטבע והגנים.

בשנת 2017 דווחו על 25 אירועי דיג בשמורות ימיות. עד כה לא התקבל מרט"ג עדכון על סטטוס הטיפול בדיווחים על דיג בשמורות. חשוב לציין כי באמצע שנת 2017 נכנס לתוקף איסור דיג חכות מצפון לאנדרטה בשמורת ראש הנקרה.

דיווחים לפי חלוקה אזורית:

כמות דיווחים 2017

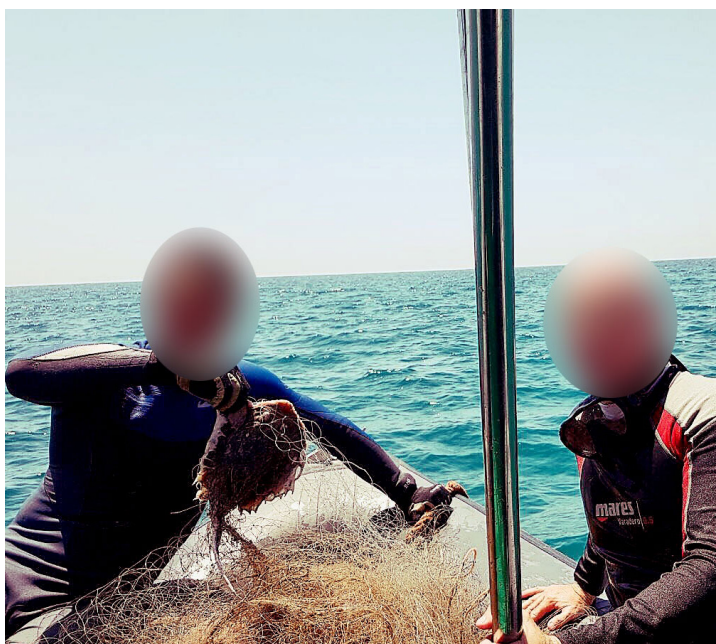

צילום שצורף לדיווח באפליקציה בגין דיג בשמורת אכזיב | 2017

רשתות רפאים ופסולת ימית

איסור השלכת הפסולת מעוגן במספר חוקים הנבדלים במקור ההשלכה (מקור יבשתי או השלכה מכלי שיט) ואכיפתה באחריות היחידה הארצית להגנת הסביבה הימית, המשרד להגנת הסביבה. הפסולת בים תועדה כבעלת השפעה שלילית על בעלי חיים ימיים ברחבי העולם, כולל מרבית מיני צבי-הים, והיונקים הימיים. זיהום פלסטיק גורם לנזקים לבעלי חיים ימיים הן בצורתו השלמה (למשל צבי ים הניזונים בטעות משקיות פלסטיק) והן בצורתו המיקרוסקופית (פירוק הפלסטיק לחלקיקים- מיקרו פלסטיק- גורם להצטברות חלקיקים אלה במארג המזון כולו). בנוסף, בעלי החיים נלכדים בפסולת, ובפרט ברשתות רפאים ופסולת דיג ולרוב מתים מחנק או מפציעות קשות. הקטגוריות העוסקות בפסולת ימית ורשתות רפאים נועדו בכדי לאתר מוקדים קיימים של פסולת, במטרה לארגן מבצעים להסרת מפגעים אלו. בשנת 2017 התקבלו במוקד 4 דיווחים על פסולת ימית ו-10 דיווחים על רשתות רפאים. 7 רשתות רפאים פונו מהמים:

4 רשתות פונו מהמים באופן ידני ע"י רט"ג, 2 רשתות פונו ע"י אזרחים ורשת נוספת הוסרה ע"י המוקד. שאר הרשתות לא אותרו מכיוון שהמידע לא היה מדויק מספיק לאיתור הרשת בים. בעקבות דיווחים איכותיים בחצי השני של שנת 2017 יזם המוקד מספר מבצעי הסרת רשתות רפאים מצפון ועד דרום הארץ שבמהלכם שוחררו מספר רב של מינים מוגנים אשר היו לכודים ברשתות, כולל 15 בעלי חיים מוגנים כגון גיטרנים ו-10 סרטנים נדירים מהמין כפן גושמני.

הסרת רשת רפאים באשקלון | צילום: רט"ג

שיחרור כפן גושמני | צילום: רט"ג

אנו שמחים לראות שבשנה זו המודעות הציבורית לבעיית רשתות הרפאים עלתה. במספר מקרים אזרחים אשר נתקלו ברשתות רפאים בזמן צלילה הסירו מספר רשתות באופן עצמאי, תוך כדי שחרור מיני דגים שנלכדו בהם (כפנים גושמניים וגיטרנים). חשוב לציין שהסרת רשתות חייבת להתבצע ע"י גורמים המוכשרים לכך מכיוון שמדובר על משימה מורכבת ומסוכנת לבריאותם של הצוללים, ולכן מבוקש כי הציבור יבצע דיווח איכותי ומדויק, וישאיר את סילוק הרשת לגורמים המוסמכים.

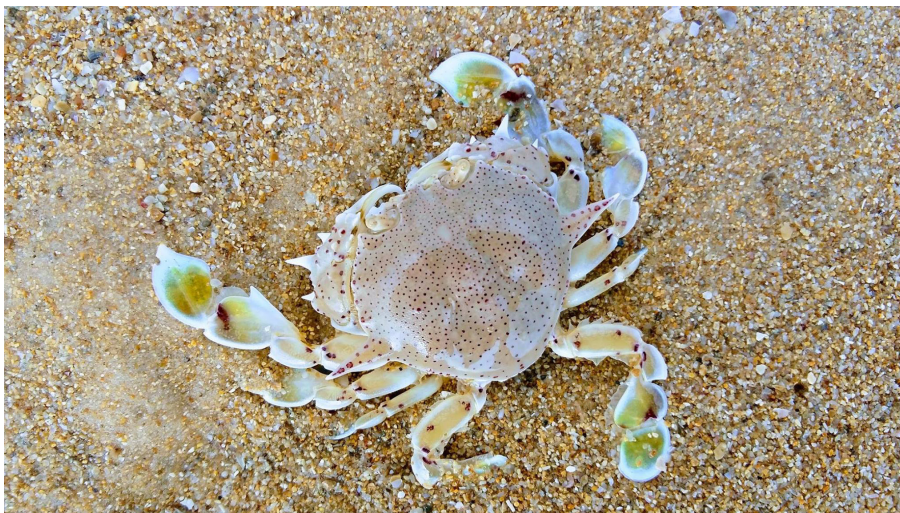
מינים פולשים

חופי הים התיכון בארץ רגישים מאוד למינים פולשים. עקב דמיון בתנאים בין מזרח הים התיכון לים סוף והקרבה הגדולה לפתח התעלה, מינים אלו מתבססים בחופי הארץ ומהווים איום על מינים מקומיים ע"י טריפה בלתי מבוקרת או דחיקה של מינים מקומיים. מינים שכבר התבססו אינם ניתנים לביעור בסביבה הימית. לעומת זאת, דיווח על מינים שהופיעו בתקופה האחרונה ועדיין לא ביססו אוכלוסיות גדולות בחופינו, עשוי לסייע לביעור אפקטיבי. לדוגמא: **הזהרון ההדור** – הזהרון נצפה באתרים ספציפיים מול חופי הארץ וטרם התבסס כאן. עם זאת, הוא מוכר כמין שהתבסס בהצלחה במקומות שונים בעולם ובעיקר בחופים הקריביים, שם ניכר שנוכחותו פוגעת במינים המקומיים. במהלך שנת 2017 התקבלו במוקד 8 דיווחים בגין מינים פולשים. דיווחים אלה הועברו לרשות הטבע והגנים ולחוקרים העוסקים בפלישות ימיות במחלקה לזואולוגיה באוניברסיטת תל אביב. האירועים תועדו להמשך מעקב. במסגרת דיווחים אלה, דווח במוקד על תיעוד ראשון של המין הפולש קופסינון נקוד (Ostracion cubicus), שנצפה לראשונה בים התיכון בחופי הארץ.

על המוקד להמשיך ולעודד דיווחים על מינים פולשים על ידי פנייה לקהלי יעד רלוונטיים דוגמת צלמים תת ימיים או חוקרים ימיים (אשר לרוב בקיאים יותר מהציבור הרחב בזיהוי מינים).

קופסינון נקוד | 2017

צילום שצורף לדיווח מינים פולשים - סרטן מאטוטה כובשנית | 2017

צבים

צבי-הים הינם מינים מוגנים. בכל שנה נפגעים אלפי צבי-ים הנתפסים כשלל לוואי על ידי תעשיית הדיג. רשתות ומכמורות הן האיומים העיקריים לצבי ים באזורנו. פסולת מוצקה גורמת אף היא לתמותה רבה של צבי-ים על ידי חנק ופציעות קשות, וכך גם פגיעות מכלי שיט, פגיעות הדף מקידוחי גז ימיים ומשימוש בסונאר עוצמתי לחיפוש מאגרי אנרגיה בים. דיווח על צב או יונק ימי פצוע במוקד SeaWatch מועבר באופן מיידי אל עובדי מרכז ההצלה לצבי-ים. מרכז ההצלה דואג להעברת הצב הפצוע לשם קבלת טיפול וטרינרי. דיווח על צבי-ים מתים (בצירוף כל הפרטים המבוקשים) מסייע לחקור את נסיבות מותם, להבין את מגמות הפגיעה בהם בחופי ישראל ולמנוע מוות מיותר נוסף. דיווח על הטלות ביצים (קווי הטלה) הינם בעלי חשיבות רבה על מנת שהביצים יועברו למדגרה מוגנת של רשות הטבע והגנים באחד מהחופים בארץ, עד שיבקעו בהצלחה לאחר מספר שבועות ויזחלו אל הים להתחיל את חייהם. הדיווחים בגין אוכלוסיית הצבים הינה חשובה בכדי שנוכל לקבל את מרב המידע על כל צב למטרת מחקרים ביולוגיים ולאפיין אזורים חשובים לצבי הים בכדי לשמר את המין בצורה מיטבית.

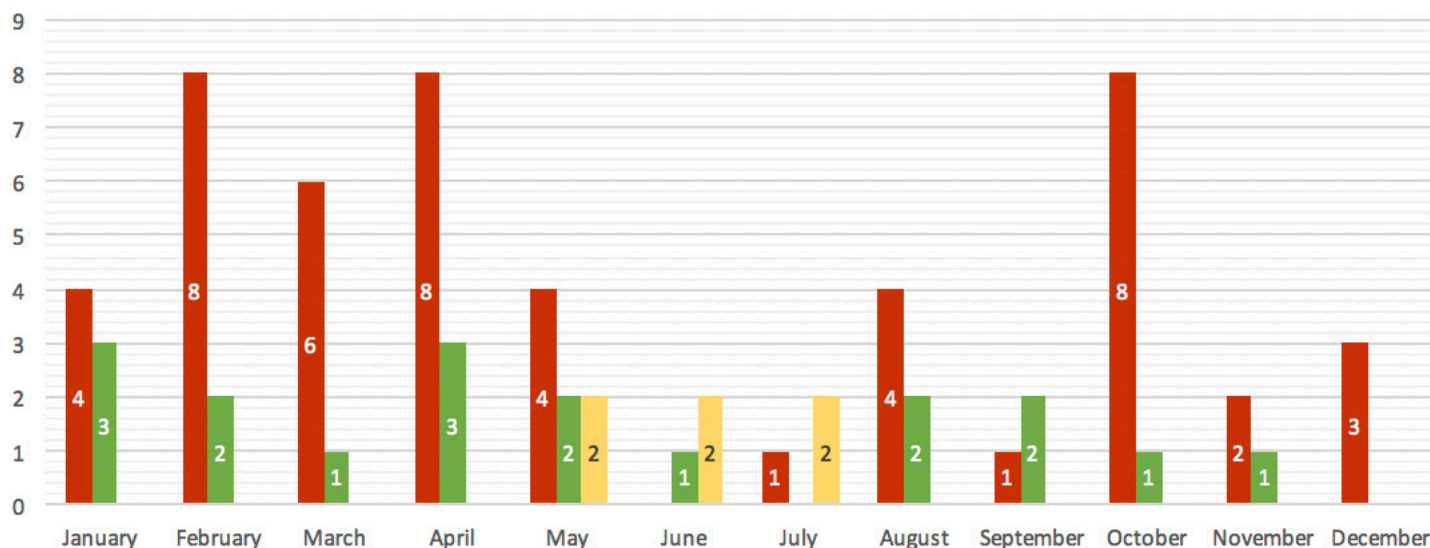
קטגוריית הדיווח בתחום הצבים הינה מהווה כ- 22% מסך הדיווחים והינה השניה בגודלה לאחר דיג בלתי חוקי. בשנת 2017 דווחו למוקד כ- 73 אירועים בגין צבי ים: ב-6 מקרים דווחו סימנים טריים של הטלה בחוף. 18 דווחים על צבים פצועים חיים. 49 דווחים על פגרים.

עד כה לא התקבל מהמרכז הארצי להצלת צבי ים עידכון על סטטוס הטיפול בגין הצבים הפצועים. במקרים בהם נמצאו ביצים בקווי ההטלה, הביצים הועברו למדגרה מוגנת של רשות הטבע והגנים.

למרכז הארצי להצלת צבי ים קיים שיתוף פעולה מלא על כל היבטיו עם מוקד SeaWatch ויש לציין כי כל קריאה בקטגוריה זו מטופלת ברמת זמינות גבוהה ועל כן יש לעודד קמפיין ציבורי בעזרת הרשתות החברתיות לצאת לחפש צבי-ים פצועים בזמן סערות החורף, אז עולה ההסתברות לפליטת צבי-ים פצועים אל החוף.

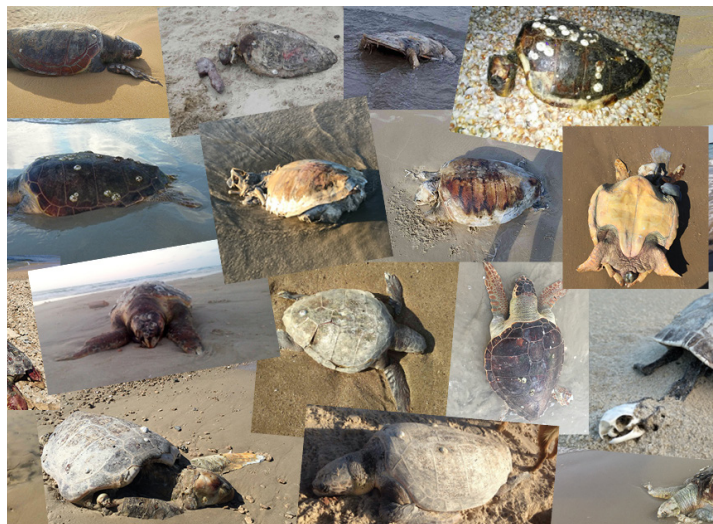
מספר דיווחים - 2017

קו הטלה פגור פצוע חי

צילום קו הטלה אשר צורף לדיווח | יוני 2017

מקבץ צילומי פגרי צבים אשר צורפו לדיווחים | 2017

זיהום ים

במהלך 2017 דווחו כ- 15 דיווחים בגין זיהום ים, 10 דיווחים בגין שפכי ביוב ו-5 בגין דלק.

היו 2 אירועים משמעותיים בנושא זיהום הים:

- בתחילת השנה, בתאריך 10.1.17, אירעה **תקרית זיהום ים חמורה בצינור באשדוד שבמסגרתה זרמו לים, לפי ההערכות, עשרות קוב של שמנים**. השמן התפשט עם הזרמים לכיוון צפון, הגיע עד מול חופי שפיים וגרם לסגירת שני מתקני התפלה וסגירת כל חופי הרחצה מאשדוד ועד ראשל"צ למשך שבוע. המשרד להגנת הסביבה פתח בחקירה פלילית נגד חברת החשמל והורה להשבית לחלוטין ובאופן מיידי את צינור המיקשר של החברה באשדוד, ולא להזרים בו עוד שמנים עד להודעה חדשה.
- אירוע נוסף התרחש בחודש אוקטובר בנחל לכיש שבאשדוד. **זיהום ממקור לא ידוע גרם לתמותה של אלפי דגים**. מהמשרד להגנת הסביבה נמסר כי תופעה זו של תמותת דגים ידועה ומתרחשת בכל תחילת חורף, כאשר מערכות הניקוז העירוניות נשטפות מהזיהום שהצטבר בהן בקיץ. כמו כן, הוסיף המשרד כי נעשו סריקות באזור התעשייה הצפוני של אשדוד על מנת לבדוק אפשרות של שפיכת חומרים בחצרות המפעלים והגעתם לנחל באמצעות מערכות הניקוז.

כמות גדולה של מזוט קל | צילום: אביב קורט, באדיבות עמותת צלול

נחל לכיש המזוהה | צילום שצורף לדיווח זיהום ים - אוקטובר 2017

מודעות ציבורית

בעקבות קמפיינים והסברה אינטנסיבית חלה עלייה משמעותית במודעות ציבור הדייגים הספורטיביים לחשיבות שחרור מינים מוגנים, מיני דגים אשר בסכנת הכחדה ואף דגים שלא הגיעו לבגרות מינית ועדיין לא תרמו את תרומתם למערכת האקולוגית (בעיקר דגי הדקר).

שחרור אברתן רחב שן | צילום: ינון לשם

שחרור צב | צילום: גיל בורג

שחרור דקרים | צילום: ג'ובני

שחרור דקרים | צילום: ג'ובני

חקרי מקרה

אירוע: דיג מכלים

בעקבות דיווח ומידע מודיעיני מדויק שהתקבל באפליקציה על מפגעים ועבירות דיג בים התיכון של החברה להגנת הטבע, פעלו גורמי האכיפה של אגף הדיג במשרד החקלאות בשת"פ ראשון מסוגו לתפיסתו בזמן אמת של אדם החשוד בביצוע דיג באמצעות מכלי אוויר.

דיג בסגנון זה אינו חוקי יותר בעקבות תקנות הדיג החדשות במדינת ישראל ומהווה עבירה פלילית.

בעזרת הכוונה מודיעינית הצליחו להגיע יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות ולעצור את החשוד עם חזרתו למעגן מרינה הרצליה בזמן, כשבידיהם ראיות כי ברור שאדם זה ביצע את העבירה. בנוסף, החשוד בעבירה היה ללא רישיון דיג, וזמן לחקירה.

צילום: החברה להגנת הטבע | נובמבר 2017

אירוע: דיג גיטרנים

בעקבות דיווח של אזרח באפליקציה על דיג ומכירה של גיטרנים (מין מוגן) בנמל יפו, פעלו יחידת הפיצו"ח בשת"פ משטרת ישראל והגיעו אל החשוד בעבירה.

חשודים נוספים בעבירות מכירת והחזקת דגים אסורים זומנו לחקירה.

צילום שצורף לדיווח באפליקציה בגין מכירת מינים מוגנים (גיטרנים) | דצמבר 2017

צילום: רשות הטבע והגנים והחברה להגנת הטבע | יוני 2017

אירוע: הסרת רשת רפאים

בעקבות דיווח איכותי שהגיע למוקד, הוסרה רשת רפאים באזור הרצליה ע"י רט"ג בשת"פ שיטור ימי ת"א.

אירוע: שחרור כפן גושמני

בעקבות דיווח איכותי שהגיע למוקד באמצעות האפליקציה, הפליגו אנשי החברה להגנת הטבע, רשות הטבע והגנים וצוות מבית הספר מבואות ים במטרה לחלץ בעלי חיים ימיים שנלכדו ברשת דיג שננטשה מול חוף פולג. במבצע בעומק של 15 מטר חולצו שבעה סרטנים נדירים בסכנת הכחדה והושבו בחזרה לטבע.

לסירטון המלא >

צילום: החברה להגנת הטבע | יוני 2017

מסקנות ולקחים

עיקרי הכשלים העולים מניתוח הנתונים לשנת 2017:

- א. חוסר מענה וטיפול ראשוני בדיווחים בנושא דיג לא חוקי אשר נכון ל-2017 היה באחריות יחידת הפיצו"ח במשרד החקלאות. כשלים אלה נבעו מחוסר מוטיבציה לאכיפה, מחסור בכוח אדם לתגובה מידית, וחוסר מקצועיות של הגורמים האוכפים בתחום האכיפה הימית, בדגש על יחידת הפיצו"ח של משרד החקלאות. אשר עד לשנה זו הייתה אחראית לטיפול ואכיפה של מרבית האירועים. בשל כך האכיפה הועברה לאחריות רט"ג החל משנת 2018.
- ב. כשל מרכזי אשר טרם נפתר הינו קידום תיקי החקירה להרשעה ע"י המחלקה המשפטית של משרד החקלאות, שעדיין נותר באחריותם.
- ג. קושי בהגעה להרשעה או קנס, בתחומים הנמצאים באחריות רשות הטבע והגנים - דיג בשמורה ופגיעה בערכי טבע מוגנים.

לקראת סוף השנה בוצעו מספר מבצעי שיתוף פעולה בין המוקד לבין יחידת הפיצו"ח, אשר הוכיחו כי שיתוף מידע בזמן אמת בין הציבור (באמצעות המוקד) לבין גורמי האכיפה יכול להניב פירות אפקטיביים לאכיפה יעילה.

שיתוף הפעולה עם רשות הטבע והגנים בנושא רשתות רפאים וצבי-ים הוא מצוין, וגם הוא מוכיח כי תיווך המידע מהציבור באמצעות האפליקציה מביא לשינוי חיובי מאוד בשטח.

יש לשפר את ממשק העבודה בין המוקד לבין פקחי רט"ג בתחומי האכיפה, וזהו אחד האתגרים המרכזיים של המוקד לשנת 2018.

עיקר תכנית עבודת המוקד לשנת 2018:

1. עבודה בשיתוף פעולה מלא עם גורמי האכיפה של רט"ג באמצעות הספקת מידע מודיעיני איכותי בשלל קטגוריות הטיפול, ושיפור ממשקי העבודה ומעבר המידע ישירות לגורמי השטח.
2. המשך פעילות שטח יזומה של המוקד במטרה להביא ראיות לביצוע עבירות בקטגורית דיג לא חוקי לידי גורמי האכיפה.
3. מעקב נחוש אחר אירועים אשר נפתחו בגינם תיקי חקירה מול המחלקה המשפטית של משרד החקלאות, על מנת להבטיח הבשלתם לכדי הרשעות וקנסות.
4. המשך פעילות הסברה בקרב הציבור והרחבת החשיפה לאפליקציית הדיווחים בקרב קהלי היעד הרלוונטיים, בדגש על מינים פולשים ורשתות רפאים.
5. פרסום חודשי של הצלחות עבודת המוקד וגורמי האכיפה ברשתות החברתיות ובכלי התקשורת מתוך הבנה שחשיפת ההצלחות מביאה לדרבון הציבור לקחת חלק בעשייה ובעלייה משמעותית בכמות הדיווחים למוקד.